

Mezey Katalin Mezey Katalin:
bolygópályái Bolygópályák,
Széphalom
Könyvműhely, Bp., 2010.

A címlapon Málík Irén textilművész *Ég és Föld* című gobelinje látható. Az evilági szint és a transzcendens távlat együtt van jelen, ahogyan Mezey Katalin verseiben is. Szerzőnk szelíd hangú és egyéniségű, veretes lírai nyelven szóló poéta. A szeretetközpontság és az erőszakmentesség hirdetője. Új kötetében is fölmutatja az emberi kapcsolatok mélységeit, a hit erejét, a hazaszeretetet. S ami ugyancsak fontos: elkötelezettségét az értékörzés iránt. A *Bolygópályák* szerkesztettsége tudatos munka eredménye. A *Háttér* című ciklusban főleg a hétköznapok világa jelenik meg, a másodikban a *Férfi és nő* viszonya, az *Uram, ha nem vezetnél* gyönyörű vallomások és imádságok gyűjteménye, a *Távoli tűz*ben köszöntések szerepelnek, az *Október hazalátogat* pedig a közéletiséget és a gyászt állítja középpontba.

„Mezey Katalin szelektivitása szigorú, rezdülékenysége a szélhárfa húrjainak kiszolgáltatottsága. Ismeri (és lakolja) a szavak mágikus erejét – amely erő a kimondás után visszavehetetlen...” – írta negyedszázaddal ezelőtt Határ Győző. Szavai az új kötetre is érvényesek. Mezey Katalin az a költő, aki a pannonhalmi rét füvei között meg tudja ragadni a mindenséget, aki nem istenhívő, hanem istentudó (miként ezt a szót Jókai Annától hallhattuk), aki a mívés formákkal éppoly jól bánik, mint a szabadverssel, s aki a fenti idézet megírása óta egyre inkább elmélyült az emberi kapcsolatok ábrázolásában. Költészete beskatulyázhatatlan, mivel nyitott minden szépségre, erkölcsi értékre, ugyanakkor távol tartja magát holmi divatos tendenciáktól, múltékony álértékektől. A nyugatos eszmény éppúgy jellemzi, mint a közéletiség, az apró dolgok ígérete éppúgy, mint a kozmikus távlatok világa. Hite és versei szerint a Teremtő mindenütt jelen van, és formálja világunkat.

Egyébiránt tudjuk róla, hogy Várkonyi Nándor hatalmas életművének rajongója és kiadója, így hát nem véletlen, hogy egy nyolcsorosban megénekli a hajdani pécsi tudóst: „Volt már hó Pécsen máskor is, / fehér fátyol hullott a háztetőkről, / s a napsütötte utcák csikorogtak, / ahogy a hó csikorog a cipőktől. // Volt már hó Pécsen hajdan is, / mikor te még nem jártál benne. / Várkonyi Nándor bakancsa indult / a hóban fürdő Jakabhegyre.” A játékoság, az intimitás, a milióteremtés itt is érték, mint oly sok más versében. S ha már eltávozott személyek megidézésénél járunk, tegyük hozzá, hogy a kötetcímadó versben pedig szüleinek állít lírai emlékművet. Közben fölledződnék a gyerekkori emlékek, az ötvenes évek sajátos levegőjéből. A hazugság korában is a tiszta szív liráját írja az elembertelenedés és az elgépiesedés ellen.

A *Férfi és nő* című ciklus verseinek gyűjteménye a megélt, tartós emberi kapcsolat bölcs tükre, mögötte alapos valóságismeret és tapasztalat van. Szól a másik ember becsapása, a hűtlenség, a megcsalás ellen. Nem nélkülözik ezek a versek a megfontolásra érdemes gondolatokat sem. A *Variációk kanasztáncra* befejezése így hangzik: „Isten néked is azt adja, / amit nékem adtál! / Nékem meg azt adja vissza, / amit tőlem kaptál.” Ezzel egyúttal át is vezet bennünket az istenes versek ciklusába. Itt találjuk Mezey Katalin legszemélyesebb, legnemesebb vallomásait, imádságait. Átéli a kegyelmi állapotot, az Úr vezette útba vetett biztos hitet és tudatot. A túlzott ego elhagyását, a Teremtő világába való beleolvadást önti versformába. *Uram, ha nem vezetnél* című művében így vall: „A mellkasomban lüktetsz, / világod ölen élek, / szertefoszlott a gőgöm, / már nem bánt, hogy nem értlek.” Másutt gyönyörű Mária-énekekben mondja el rejtett titkait (*Hívtál, hiába nem hallottalak*).

Költői nyelve rendkívül mívés, mesterségbeli tudása, műveltsége együtt érvényesül. Alázata, a Teremtő elsőbbségének tudata a műteremtés biztos záloga. Hangsúlyos e szellemiségben a valódi megtérés, amelyek lírai krónikáját az előbb jelzett mű zárósoraiiban olvashatjuk: „Add, hogy ne csak a bajban keressünk! / Tudjuk kimondani, hogy: Köszönöm, / hogy bárhonnán hazatérhetek Hozzád, / elhozhatom bánatom, örömem.” Arra is gondolhatunk, hogy itt találjuk Ady Endre hajdani „köszönöm, köszönöm, köszönöm”-jének mai változatát.

A kötet sokszínűségét jelzi, hogy az *Október hazalátogat* című ciklus közéleti verseket foglal magában. Az azonos című vers az utóbbi évek, s azon belül 2006 októberének az egyik leghitelesebb művészi tükre. Az „arccal a földnek” elhantoltak emléke éppúgy földe-reng benne, mint a félévszázados évforduló brutális terrorja. Finom lírai áttünésekkel, túl a hétköznapiságon. Emelkedett a lelkület, emelkedett a költői hangnem. Konok igazságkeresés és történelmi érzékenység jellemzi Mezey Katalin magatartását. Két kulcssor ebből a műből: „De a szellem nem tér a sírba, szabadon száll, nem köti semmi, / amint a test zárja föl pattan, többé nem lehet rabbá tenni.” Másutt (*Ne hívd vendégül*) a tiszta erkölcs és a hajlíthatatlanság alapján mond véleményt.

És eljött számos búcsú ideje is, hiszen az irodalmi élet veszteségei mindig megérintik Mezey Katalint. Ezúttal a legemlékezetesebb példa ebben a tárgykörben Körmendi Lajos elsiratása. A *Berekfürdői gyászdalokban* fölledződik számos emlék, a gyilkos kórral szembeszálló ember, s a gyászoló belső küzdelme is. Hitelesen, erőteljesen. Úgy, ahogy az igazi költőtől várhatja az ember.

Bakonyi István